

Koartsluting

Akky van der Veer

Koartsluting

NIJSE BIBLIOTHEEK

I

De slimste nachtmerje fan allegear:

Hy is yn in tunnel... Hy draaft foar syn libben, se sitte him nei... Sjors... En noch ien, dy't er net ken. De fuotstappen galmje by it beton omheech, se komme hieltyd tichterby... Hy draaft en draaft... Der is gjin útgong. It is in tunnel sûnder ein. Hy sjocht yn panyk oer it skouder... Se helje him yn! Hy stroffelet oer syn eigen fuotten, hy falt foaroer... Se springe him boppe op 'e rêch. Hy kin neat begjinne, it is twa tsjin ien... Hy sjocht in mes...

Harry skrok wekker fan syn eigen razen. Hy die de mûle iepen en it lûd sprong derút, heech en skril as in sirene. Hy hie beide hannen by de kiel, doe't er oerein skeat. Hy seach kjel om him hinne en moast doe wol fêststelle, dat er sels sa'n ysluke gjalp jûn hie, der wie fierder net ien yn syn sliepkeammerke. De tekken lei op it fuottenein fan it bêd en hy hie it lekken as in strop om 'e hals.

Shit! tocht Harry. Lei er hjir fergemy te balten! Shit! Al wer sa'n rottige dream oer Sjors!

Harry luts it lekken fan 'e hals en gie wer lizzen. Seis yn 'e wike, hie er mei Sjors ôfpmaat. Hy siet no op fiif. Wat wie 't hjoed? Freed. Hjoed of moarn soe er dus noch in fyts stelle moatte. En dan moandei opnij, fan foaren ôf oan...

Hy seach der wat langer wat mear tsjinoan. Yn it

begjin hie er der gjin wurk fan. Doe hie er soms woansdeis syn kwotum al fol. Doe wie er ek folle brutal. No doarst er lang sa goed net mear.

Ferline wike hie er de seis net iens helje kinnen. Dêrom hie er sneons fan klearebare earmoede syn eigen fyts mar nei Sjors ta brocht. Dy hie der ek noch op ôfjûn: 'Wat bringst my no? Wat in bult âld rust! Tink derom jonkje, se moatte sa nij mooglik wêze, rotsoai ha 'k gjin ferlet fan.'

Ja, maklik praten! Der wie hast gjin mins mear mei in nije fyts. En alles wat der in bytsje op like, stie mei twa, trije kabels om in peal of oan in stek fêst. It wie ek allegear fytsestallings mei oppassers yn Ljouwert. En hy wie net de iennichste fytsedief!

Harry suchte. Hy die de hannen ûnder de holle, stoarre nei de brune feeche fan in deasleine mich op it wite plafond en begûn te prakkesearjen. Koe er der mar mei ophâlde. Wist er mar in oare manier om Sjors werom te beteljen. Hie er mar jild... Of wat gruts, dat in soad jild wurdich wie. Dan hoegde er teminsten gjin fytsen mear te stellen, want dêr baalde er goed fan. Hoefolle moast er noch? Hy die de eagen ticht en rekkene it út. Dit wie de seisde wike. Seis wike kear seis fytsen wie seisentritich fytsen. Kear fiifentweintich gûne de fyts... wie njoggenhûndert gûne. Bleau dus oer in skuld fan ienen-tweintichhûndert gûne. Dield troch fiifentweintich gûne... wie fjouwerentachtich. Fjouwerentachtich fytsen! Hoefolle wike wie dat noch? Fjouwerentachtich dield troch seis wie fjirtjin. Noch fjirtjin wike. En wat datum wie 't hjoed?

Harry die de eagen iepen, helle de linkerhân ûnder

de holle wei en seach op it horloazje. It wie 21 septimber, lies er út de sifers. Plus fjirtjin wike... Dan wie er der oant nijjier ta mei besteld. Wat lang noch. Wat ferskriklik lang noch.

Fjouwerentachtich fytsen. Wêr moast er dy yn 'e goedichheid allegear weiklauwe? By it sikehûs hoegde er it net mear te besykjen, dêr hie de portier him snapt. By de bibliteek seagen se him ek al oankommen, dêr wie er fierste faak. Grutte skoallemienskippen, dat woe noch it bêste. Dêr koe de konsjerzje lang alle learlingen net... Izerseachje yn de skoaltas, skoaltas ûnder de earm, nei 't fytsehok kuierje, de nijste fyts útsykje, tas achterop, en mei 't achtersjil omheech it plein ôf... In learling, dy't it kaike kwyt wie. En dan yn it earste it bêste parkje it slot trochseagje... It wie allegear folle makliker tocht as dien. Sjors wenne ek noch safier út 'e reek, yn Camminghabuorren. Moast er alle kearen dat lange pokke-ein weromrinne.

Hy hie in hiele grutte ezel west om jild fan Sjors te lienen. Trijetûzen gûne, dat wie net niks. En dan gokke mei liend jild! Shit! Wat in ôfgryslke stomme ko! En ek noch alles ferlieze! Liene fan Sjors *of all people*! Ajakkes... Stie fuort mei syn stiletto klear. Hearden je wer klik yn it tsjuster... Gau oan wat oars tinke.

Moai waar moast it wêze. De sinne skynde. Kaam it waarberjocht ek ris út. In simmerske dei, hie Pyt Paulusma juster bewearde. Mei tsjin de jûn kâns op in tongerbui... Hoe let soe it wêze? Nee, net daliks op it horloazje sjen, earst riede. Tsien oere? Healwei alven? Knopke yndrukke... sjen. Hast healwei tolven! Wat let al.

Dan hie syn mem der al wer in heale wurkdei opsit-
ten. Kantinewurk by Elektrona. Hoe hie se der sin
oan. Tee- en kofjesette, sopsiede, kroketten en nassy-
ballen yn 'e frituer kwakke en dan: oprêde, skjin-
meitsje, stofsûgerje, húskehimmelje, ôfwaskje... Se
soenen dêr trouwens wol in ôfwaskmasine ha, naam
er oan.

Hoe dan ek, rotwurk bleau it en it smiet neat op. It
wiene dêr grutte profiteurs by Elektrona. Profitear-
den fan syn mem har goedens.

Se wurke har dêr sawat út 'e naden en se krige net
folle mear as it minimumlean. Mar nee hear, der
noait oer seure. Altyd fleurich op. Fiif dagen nei 't
fabryk en dan sneontemoarns ek noch poetse by dy
skriuwer. Hoe hiet dy man ek al wer? Wenne yn de
binnenstêd, boppe in garaazje. Nuver portret moast
dat wêze, syn mem kaam teminsten mei grutte ferha-
len thúsh. Woe se dêr ôfstofje en dan koe dat wer net.
Lei de hiele keamer fol mei boeken en tydskriften en
kranten. Siet dy man dêr midden yn 'e brot achter
in tekstferwurker. Skreau in boek oer it fiifensan-
tichjierrich bestean fan 't ien of 't oar. PEB? Soks-
sawat. Hie ek in soan... hoe hiet dy jonge... begûn
mei in J. Ja... Jo... Jurre. Frjemde namme. Wie sech-
tjin jier. Siet noch op skoalle. Yn fjouwer havo.

De havo... Dat hie hy ek better dwaan kinnen. Mei in
mavodiploma koenen je net safolle. Teminsten net
it wurk dat hy yn 'e holle hie. Ja, rotbaantsjes koe er
krije. Op de ekspedysjeôfdieling fan 't blikfabryk...
Ynlade, útlade, pallets ferride, flierren feie, praats-
jes opfrette fan de sjef... Dat hie er nei twa dagen al
besjoen, neat foar him.

Fakkefuller yn 'e supermerk koe er wurde. Nee bedankt, hie er tsjin dy fint fan 't arbeidsburo sein. Dat wie him te min. Hy woe wat oars, wat better. Wat mei auto's of sa. Hy hie op 't lêst in rydbewiis. Dêr wie er dochs wol in bytsje grutsk op. Fan 't simmer yn ienkear helle, nei tweintich lessen. En hy wie doe noch mar krekt achttjin. Dat dienen net folle him nei.

Wat mei auto's... Soenen taksysjauffeurs aardich fertsjinje? Hy woe der wat rojaal fan komme kinne. Hy woe net sa as syn mem. Dy kaam om yn de twadde hâns rotsoai, dy kocht noait wat nijs. Taksysjauffeur, dat wie sa gek noch net. Sieten je teminsten yn in knappe auto. En dan jild fertsjinje, ferhúzje nei in oare buert, yn in moai hûs wenje... Net mear yn sa'n gehoarige blokkedoaze fan beton. Camminghabuorren? Dêr wenne Sjors ek. Yn in hûs mei in dûbelde garaazje. Yn de iene stie syn auto, yn 'e oare hie er de hannel. It like in hiele menear, mar it wie in boef, in krimineel. Hy hie ek al ris ien stutsen mei syn mes... Ajakkes. Nee, hy woe net te ticht by Sjors yn 'e buert wenje. Aldlân. Of Nijlân. Of yn 't westen fan de stêd... Och, wat sjakte it ek. Hjirwei yn alle gefallen.

Hienen se fan 't maitiid dit flatgebou sabeare opknapt... Betonrot weimoffele, in nij stekje om it balkontsjje, in streek ferve oer de doarren en oer de fochtplakken yn 'e dûs, wat isolaasjerommel achter de ferwaarming en in nij oanrjocht yn it keukentsje... Betellen je wol even fyftich gûne mear oan hier yn 'e moanne. Wat seagen je dêr no foar werom? It bleau like lyts en like gehoarich.

'Hear no wer ris!' sei Harry lûdop tsjin himsels en

tsjin 't plafond. Op 1b waard de wc trochlutsen, op 2c gûlde in bern en op 3a blafte de hûn. Hy hearde no trouwens folle mear hûnen blaffen. De post soe wol yn oantocht wêze.

Harry gie fan 't bêd ôf, skode it gerdyn iepen en seach nei bûten. Ja hear, dêr hienen je de post. Hy rûn achter in karke by it rynchje iengesinde huzen. Wat in pokkewurk wie dat... Stekje iepen, paadsje op, klepke iepen, brief dertoch, klepke ticht, paadsje ôf, stekje ticht en it karke foarútskowe nei 't folgjende paadsje... Nee, dat koe syn mem wol ferjitte. Dat wie 't lêste wat er woe.

‘Wat doest nou su’n hele dag?’ hie se justerjûn frege. Hy lei doe krekt even op 'e bank te becommen. Hy hie de hiele dei yn de stêd ombongele, der wie net ien goeie fyts te besetten.

‘Ferfele jou je niet?’

‘Nee moeke, ik ferfeel mij niet. Ik zoek werk.’

‘Waarom prebeerst ut niet us bij de PTT? Se sitte daar te springen om jonge meensen.’

‘En wat dan? Postloper wurre?’

‘Nou ja, befobbeld. Of sorteerder.’

‘Moeke, ik bin in 't besit van un mavodiploma en un rijbewies.’

‘Nou, ut is skoan werk.’

‘Maar ut ferdient niet. Ik kan wel wat beters krije.’

‘Oek de hoogste torens beginne bij de grond.’

‘Ik sien nog wel,’ hie er sein om derôf te wêzen.

‘Siene jou maar, jonge. Doen maar rustig an. Dur is niet één die’t dij achter de broek an sit.’

Se moast it allegear ris witte, tocht Harry doe’t er

ûnder de dûs stie. Dy gokkerij yn it kasino... dat mocht se noait te witten komme. Noait. En ek net dat er no foar Sjors fytsen stelle moast. Hy wie in fytsedief. Dêr hie syn mem gjin goed wurd foar oer. Se hie it mâl opsein, doe't er har wiismakke dat syn eigen fyts stellen wie. Se hie der hast de hiele wike oer praat.

‘Stond-ie wel op slot?’

‘Ja moeke, maar daar geve se niks meer om teugenwoordig.’

‘Hest ut al angeven bij de plietsie?’

‘Moeke, daar kan de plietsie niet met staan. Dur wurre su’n hoop fietsen stoalen, daar hewwe se dagwerk an.’

‘Nou, we leve in un rare wereld. Kanne se niet eens meer van un ander sien fiets afblieve. Waar liekt dat nou op?’

Op dy lêste fraach hie er gjin antwurd witten. It like nergens op. Mar salang’t er neat oars wist om syn skuld by Sjors ôf te lossen, moast er seis fytsen yn ’e wike stelle. Foar elke fyts streke Sjors fiifentweintich gûne troch. Sa leinen de feiten derhinne.

By it oanklaaien seach Harry yn ’e spegel. Dat wie hy: Harry Stobbe. Sa seach in fytsedief der dus út... bleek gesicht, brune eagen, donker hier, smelle skouders, net lang, ek net echt lyts, gewoan... Trettjin yn it dozyn. Kamen je alle dagen hûndert fan op ’e Nijstêd tsjin. Oan ’e bûtenkant seagen je net, dat er al fiifentritich fytsen stellen hie.

Nee, fjouwerentritich, de lêste fyts fan dizze wike moast er noch. Hy koe wolris by it Erasmuskolleezje sjen fan ’e middei.

Harry waard ynienen hastich. Steandewei smarde er himsels in stik bôle by it nije oanrjocht yn it fierstente lytse keukentsje, dronk in pear slokken út in pak mei molke, draafde by de seis betonnen treppen del nei it haltsje om de post foar 3c en draafde wer nei boppen.

Der wie wer neat bysûnders by de post. Reklamebrol. In krantsje fan in supermerk, in folder fan de Hifi-shop mei de nijste Elektrona-televyzjes en in bledsje mei geseur oer it miljeu.

Wij willen graag dat u energie bespaart. Weet u waarom? stie deryn. Nee, dat wist er net en it koe him ek neat skele. Hy smiet de post op 'e bank, die syn brúnlearen jaske oan en gie fuort.

In fyts stelle... Harry seach der as de dea tsjinoan. Hy krúste de fingers yn de bûsen fan syn jaske en hope dat it holp.

II

Energzjy spilet yn ús libben in grutte rol, wy kinne der net sûnder. Wy ha ierdgas nedich om ús huzen te ferwaarmjen, benzine foar de auto of de brommer, elektrisiteit foar allerhande apparaten en foar de ferljochting. Wy brûke hieltyd mear energzjy. Safolle, dat de foarrie oan grûnstoffen op driiget te reitsjen. Safolle, dat ús miljeu der grutte skea fan hat en der allerhande problemen ûntsteane.

Ien fan dy miljeuproblemen, it broeikaseffekt...

Freedtemiddei, sânde oere.

Yvonne, de learares natuerkunde en biology, dy't op it Erasmuskolleezje by de foarnamme neamd wurde woe, die har uterste bêst om fjouwer havo te boeien en by de les te hâlden. Dêrom wie 't sûnder mear in misser om oer it broeikaseffekt te begjinnen, it wie dochs al sa waarm yn 't lokaal. De sinneskermen wienen dellitten en alles wat mar even iepen koe stie iepen, mar noch wie 't benaud.

Ien fan de allerlêste blauwe gûnzers (*Calliphora vomitora*) fan it jier die dan ek alle war om derút, 't wie him te waarm. Hy bromde seurderich yn de hoeke fan it finster en tikke oanienwei tsjin it glês, hy koe it paad nei bûten ta net fine.

Mar bûtendoar wie 't net iens folle better as binnen-doar. It wie sa near as brij, it soe wolris op tonger útdraaie kinne. Der stie gjin suchtsje wyn en de

blêden fan de kastanje op it skoalplein, dy't al hjerstkleuren krigen, hongen slop en sleau oan 'e beam.

Fjouwer havo hong der earlik sein ek nochal sleau en miljeubewusteleas by, gappe, slûge, tekene popkes yn de aginda of op kaften fan boeken, makke de neils skjin mei de tinen fan 'e kaam, pluze yn 'e noas, mishannele pinnen en potleaden... Alle enerzjy wie derút en oplette ho mar.

Jurre van der Velde, dy't hielendal achter yn 't lokaal by it rût siet, wie dêr gjin útsûndering op. Yn it begjin hie er wier wol besocht om derby te bliuwen. Hy hie sels noch de muoite nommen om in pear wurden op te skriuwen yn syn enerzjy-en-miljeuskript, mar by it wurd 'broeikaseffekt' heakke er ôf, doe wie 't him ek oer. Hy mikte de pinne yn 'e tas, dy't neist syn stoel op 'e flier stie, die de hannen yn de bûsen fan syn spikerbroek, sakke ûnderút en stoarre nei bûten. Ut syn posysje wei – it achterste plak by it rût – hie er it folle sicht op it fytsehok fan it Erasmuskolleezje. Lange rigen miljeufreonlike ferfiermiddels stienen dêr dûbeld parkeard op de eigners te wachtsjen, de foartsjillen yn de stielen bekken fan de fytseklemmen.

Jurre syn fyts stie der net by. Hy wenne hûndert meter fan skoalle ôf, as 't net minder wie. In eintsje fan neat. Dat koe er wol krûpe as it moast. Syn fyts wie trouwens ek fierstente moai foar in trochsneed fytsehok. *Een racefiets om U tegen te zeggen*, stie der yn 'e reklamefolder. *Een nerveus ontworpen, superlicht snelheidskarretje*, *gevat in een huidje van uitbundige kleuren: Een Batavus-criterium-frame met verchromde*

voorvork, Shimano-105-onderdelen met Aero-remgrepen, pedalen met toeclips en Titanium-assen, een platgefreesde Campagnolo-zadelpen met een echt Turbo-zadel, Mavic-ma-40-draadvelgen met cassette-naafversnellingen 13, 14, 15, 16, 18 en 20, Bike-Ribbon fluoriserend stuurlint en Teflon-remkabels.

Jurre hie fuortendaliks tocht: De moaiste fyts fan 'e wrâld, dy moat ik ha. Hy hie de hiele simmerfakânsje ierappelsocht en no hie er 'm. De earste kear doarst er der hast net iens op te fytsen, sa moai.

'Us ekonomy is op groei basearre en ekonomyske groei betsjut hast automatysk: it tanimmen fan de produksje. Wat mear der produsearre wurdt, wat mear ôffal der komt en wat grutter de skea oan it miljeu...'

Yvonne har wurden sweefden as holle klanken oer Jurre hinne. Hy seach nei in jonge yn it fytsehok. Der wienen op dizze oere fan de dei al aardich wat fytsen nei hûs, mar dochs hie dy jonge blykber de grutste muoite syn eigen werom te finen. Wist seker net mear wêr't er 'm delset hie. De jonge hie in brúnlearen jaske oan en in skoaltas ûnder de earm. Hy stie no stil by de fyts fan Yfke. Nee, dat wie 'm net, dat wie wol dúdlik. Yfke hie har fyts bûnt-en-blau ferve om fytsedieven ôf te skrikken, sa'n healwiis en opfallend ding namen se leaver net mei. De jonge rûn troch.

Hy moast der wol twa, trije kear by lâns, foar't er syn fyts einlings stean seach. In swarten, dy't noch aardich nij like. De jonge die de skoaltas ûnder de snelbiners, luts de fyts út de klem en koe doe it kaike fan it slot net fine. Wat in klojo!

Jurre seach it en hy seach it net. Syn eagen folgen de jonge wol – dy't net lang om it kaike socht en mei de fyts oan 'e hân, it achtersjil omheech, fan 't plein ôf kuiere – mar syn gedachten wienen der net by. Dy wienen oan de kleurige fyts hingjen bleaun. Dy wienen op it plak, dêr't se hast altyd wienen en ek it leafste wêze woenen: by Yfke. Yfke Jorritsma.

Se siet dizze middei hiel tichtby: skean foar him. As er de rjochterhân út 'e bûse helle en normaal rjochtop sitten gie, soe er har hast oanreitsje kinne, as er woe. Hy woe wol, hy die it net. Hy hie syn eagen twongen om net oanienwei nei har te sjen. Mar ek al seach er nei har fyts, yn gedachten seach er nei harsels.

Se hie in grut bosk readbrún krolhier en blaugriene eagen. Se hie in noas, in mûle en in kin, dêr't neat fan te sizzen foel, dy wienen normaal. Wierskynlik hie se ek normale earen, dy seach er net, dy sieten ûnder it hier.

Mar wat har sa bysûnder makke, dat wienen dy spikkeltsjes. Se hie allegear lytse brune spikkeltsjes op it gesicht, dat like grappich. Grappich? Ja, se hie in grappich gesicht. En fierder wie 't ek dik ynoarder, se wie moai. En net allinne moai, ek aardich... en leaf... alles!

It moaiste famke fan 'e wrâld, tocht Jurre. Mar 'dy moat ik ha' doarst er der net achteroan te tinken. In famke wie gjin racefyts, dy koest net keapje, dy koest net mei seis wike ierappelsykjen by elkoar sparje. In famke en in fyts, dat koest net fergelykje. As se him freegje soenen: 'Wat hast leaver: Yfke of dyn racefyts?' dan soe er net witte wat er sizze moast. Fregen

se him fansels net, want net ien wist it. Yfke wist it sels net iens...

En sa knalde Jurre mei syn gedachten daliks al wer by syn persoanlike frustraasje op, by syn privee miljeuprobleem. Want hoe sei er yn syn eigen taal tsjin in famke – yn dit gefal Yfke – dat er troch har yn hert en siel – en lichem net te ferjitten – troffen wie en ûnder stroom stie en dat er no alhielendal, fan top ta tean, mei hûd en hier, mei ieren, sinen, murch en bonken yn fjoer en flam flein wie?

Dat wie wol wier, mar as er dat sa tsjin har sizze soe, klapte se dûbeld fan 't laitsjen of se gie op 'e rin, ien fan beiden. En dat woe er net. Hy woe net ôfgean, hy woe gjin figuer slaan. Dêr wie er bang foar.

It wie hiel gefaarlik om daliks syn hiele hawwen en hâlden mar út te pakken en bleat te jaan, tocht Jurre. As er it wurd 'leafde' yn 'e mûle nimme soe, stelde er him kwetsber op. Dan levere er him oer en wie er warleas. As er 'Ik hâld fan dy' tsjin har sizze soe en se lake him út, dan wie er nergens mear, dan soe er him troch alles hinne kwetst en kronken fiele. It wie ek in fierste grutte oergong, om by har mei sokke grutte wurden oan te kommen. Hy hie him oant no ta altyd op 'e flakte holden, dat fûn er wol sa feilich. Hy hie noch nooit lûdop tsjin har sein, wat er presys fan har tocht en wat er fielde. As er mei har prate, gie dat altyd oer ûnbenullichheden, it húswurk, de leararen...

'Hasto wat oan 't húswurk foar Ingels dien?'

'Nee neat. En do?'

'Ik ek net. As wy no mar gjin s.o. fan dy fint krije.'

En fan 'e middei yn 'e tuskenoere, wat hie se him doe

hast ek al wer frege? Oer Yvonne... Fergemy! Wat wie er in sûch! Wat in grutte sul! Wat in miste kâns! No, sa'n kâns krige er fuort net wer!

'Hoe fynsto Yvonne?' hie se mei de mûle fol bôle frege. Se sieten op 'e bank ûnder de kastanjebeam, omdat it sok moai waar wie, en der wie even net ien yn 'e buert.

'Yvonne? O, Yvonne. Och dy is wol okee.'

'Ja, se is aardich hê? Se is jong, se jout goed les en wy meie har by de foarnamme neame.'

'Se is teminsten net sa autoritêr as dy fint fan Ingels.'

'Fynsto Yvonne moai?' frege se, doe't se de mûle leechkôge hie.

'Moai? Hoe bedoelste, moai.'

'No gewoan, moai. Kreas. Knap.'

'Eeh... wit ik net. Och jawol, se is wol moai, leau 'k.'

'Der binne in hiel soad jonges ferlyfd op har.'

'Nee, echt wier? Tjee!'

'Do ek?'

'Ikke? Op Yvonne? Welnee.'

Wat in grutte suffert! Se hie him in foarset jûn en hy hie de bal gewoan lizze litten. 'Ik bin wol ferlyfd,' hie er sizze moatten, 'net op Yvonne, mar op dy.' Hoewol? Ferlyfd... ferlyfd... wat wie dat presys, ferlyfd? Dat wie ek sa'n klisjee. En om dat dan sa even tusken noas en lippen wei te sizzen, krekt as kaam it je ynienen yn 't sin: *'O yeah... by the way... I love you.'* Nee, it wie beslist net in ienfâldich probleem, fûn Jurre. Ik hâld fan dy, kaam der yn ienkear te bot op oan. Ferlyfd wie gjin wurd. Fereale? 'Yfke, ik bin fereale.' Nee, dat hearde er himsels ek net sizzen, se libben net mear yn de santjinde ieu.

Mar wat dan? Hy koe dochs ek net samar op har ôfstappe en sizze: 'Hee, ik sjoch dy wol sitten' of soksawat? Der wienen genôch jonges dy't it sa oanpakten, mar it wie neat foar him. Dat wie him te plat, te trochsichtich. Dan koenen je ek likegoed sizze: 'Hee, giest even mei achter it fytsehok.' Net dat er dat net woe, fansels woe er dat wol, mar dy wurden koe er net brûke. Dy wienen net foldwaande, net genôch om syn gefoel foar har út te drukken. Wat er foar har fiede wie folle mear, wie grutter as gau even in potsje frije. Hy soe miskien sizze kinne: 'Yfke, ik bin stapelgek op dy, ik bin smoar...' Stapelgek? Smoar? Nee. Ofkard. As je stapelgek wienen, dan moasten je nei Frjentsjer en smoar... wat wie no smoar! Ja, smoarryk of smoardronken of allebeide, mar sa'n wurd brûkten je net tsjin in famke, dêr't je in relaasje mei opbouwe woenen.

Wat er foar Yfke fiede, wie miskien wol sa unyk, dat der gjin wurden foar bestienen, tocht Jurre.

'Jurre van der Velde,' hearde er syn namme ynienen sizzen.

Hy skeat oerein. De knibbels botsten tsjin it tafeltsje, de hannen fleagen him út 'e bûsen en syn stoel skode kjel achterút. 'Eeh... Ja?'

'It gat yn 'e oazonlaach?' frege Yvonne. Se siet as in amazône op 'e tafel en wyndere harsels koelte ta mei in boekje, dat dy titel op it sloppe kaft hie.

'Eeh...' Jurre wist net wat er sizze moast. 'It gat yn 'e oazonlaach?'

'Ja. No, avensearje ris in bytsje. Wolst dat ha of wolst dat net ha?'

‘Nee, leaver net,’ fûn Jurre wol feilich om te sizzen.

‘Hear ris even, ik baal hjir fan! Jim wolle neat!’

Yvonne wipte fan ’e tafel en klikklakte op hege hakken troch it lokaal, mei in earm fol boekjes, dy’t se links en rjochts útdielde.

‘As ik jim kieze lit, sitte wy hjir moarn noch, want jim komme noait út ’e rie. No nimme jim mar, wat it lot jim taskikt. Asjeblyft, do krijst Wynenerzjy. En do Enerzjy en it ferkear. Do Waarmtekrachtkoppeling. Enerzjy en ôffal... Enerzjy en de tredde wrâld... Kearnenerzjy... Enerzjy en de lânbou...’

Se kletste foar Jurre in boekje del mei de titel Soere Rein. Yfke hie It gat yn ’e oazonlaach krigen, seach er. ‘Mei ’k even wat freegje?’ frege Klaas Abe Kingma, dy’t alle repetysjes en s.o.’s mei syn inisjalen ûndertekene en dêrom algemien Kak neamd waard.

‘Fan freegjen wurdst wiis,’ sei Yvonne, dy’t al wer foar it front stie.

‘Wat moatte wy hjirmei?’

‘Hast sitten te sliepen?’

‘No nee, dat net. Mar it is my tink even ûntkommen.’

‘Lêze. En der in skriftlike gearfetting fan jaan. Moande ynlaverje. Mar wol koart om ’e hoeke graach. Asjeblyft gjin lange ferhalen, ien A4 is genôch. En fierder – want dat sil ’k dan ek mar herhelje – haadstik 8 út it natuerkundeboek, oer Magnetisme en Elektrisiteit. En tink ek noch even om dat ynterview mei in âlder persoan oer Enerzjy en Miljeu. Stel konkrete fragen en betink dy fragen fan tefoaren. Mar dat is foar oare wike freed.’

‘Mei ’k noch wat freegje?’ frege Kak wer. Yvonne knikte dat it mocht.